

Výsledky dotazníkového šetření na téma nastavení rovných příležitostí v území SO ORP Žamberk a SO ORP Králíky

V Žamberku,
19. 7. 2019

Vytvořila Veronika Výborná,
Odborná manažerka MAP

Předložený dokument si klade za cíl reflektovat výsledky dotazníkového šetření, které bylo provedeno v rámci projektu MAP II pro SO ORP Žamberk a Králíky ve dnech 14. 5. 2019 – 24. 6. 2019.

Důvodem pro tvorbu dotazníkového šetření byla Metodika pro rovné příležitosti OP VVV, která ukládá povinnost zabývat se tématy, která jsou v ní definována. Jedná se o deset okruhů (statistických údajů), která RT MAP má šetřit v období třech posledních let za každý ročník pro každou zapojenou školu. Data byla zjišťována na definovaném vzorku škol pro kolegy s KAP, kteří realizují projekt Školní inkluzivní koncepce kraje (ŠIKK). Ač se jednalo o oslovení jen části škol, konkrétně deseti z celkových 45 (podle RED IZO), šetření bylo velmi obtížné. Pro oslovené školy představovalo komplikaci hlavně v tom slova smyslu, že se jednalo o velké množství dat a práce se systémem Bakalář, ověřování a dohledávání údajů zabralo každému několik hodin času (v případě MŠ méně). Zároveň, zapojení pedagogové neviděli ve sběru těchto statistických údajů smysl pro tvorbu Místního akčního plánování. Preferovali, aby si RT MAP data zajistil jiným způsobem. Osloveny byly primárně ty školy, které s RT MAP aktivně spolupracují a jejich zástupci jsou například členy pracovních skupin. Pro ostatní, méně zapojené školy (nebo malotřídní s nižším počtem personálu), by takové oslovení bylo pravděpodobně bez výsledku. Všechny oslovené školy požadovaného vzorku dotazníky vyplnily, data byla poskytnuta RT ŠIKK, ale díky nejen výše vypsáním důvodům se Odborný manažer MAP, společně s kolegy z RT MAP dohodl, že Metodika rovných příležitostí OP VVV bude naplněna jiným způsobem.

Dalším důvodem k takovému stanovisku bylo rozhodnutí členů pracovních skupin. Metodika Rovných příležitostí byla předmětem jednoho jednání schůzky PS pro rovné příležitosti. Součástí této schůzky byly také otázky, které navrhuje Postupy MAP II. Členové se shodli, že kvantitativní výzkum těchto otázek není pro tvorbu (nebo aktualizaci) MAPu vhodný, jednalo by se rozsáhlou statistickou databází a kvalitativní výzkum je vhodnější. Konkrétní témata a okruhy definovala ŘPS, kde členové skupiny pro rovné příležitosti představili své návrhy a společně vydefinovali témata šetření, způsob šetření a přislíbili svou součinnost a podporu s distribucí dotazníků mezi rodičovskou veřejnost. Rodiče byli do výzkumu zahrnuti z důvodu, že členům ŘPS a Odbornému manažerovi se pohled rodičů na některé otázky zdál důležitý, umožní pohled na problematiku z jiného úhlu.

Dotazník byl složen z několika částí, která byla vydefinována podle Metodiky pro rovné příležitosti OP VVV, podle otázek definovaných členy ŘPS, podle členy PS pro rovné příležitosti a podle Odborného manažera, který se všemi školami z území vytvořil Popisy potřeb.

Stanovená témata (okruhy) šetření pro základní školy:

- Obecná charakteristika respondenta (ORP, typ školy, zřizovatele, počet žáků)
- Inkluze
- Víceletá gymnázia
- Výuka cizích jazyků
- Finanční náročnost mimoškolních aktivit

Stanovená témata (okruhy) šetření pro mateřské školy:

- Obecná charakteristika respondenta (ORP, typ školy, zřizovatele, počet žáků)
- Inkluze, nabízené aktivity a jejich finanční náročnost

Obecná charakteristika byla zařazena z důvodu anonymizace dotazníků a nutné reflexe výsledků v různých kontextech a propojení s dalšími otázkami a tématy.

Inkluze, dle členů PS, na našem území neprobíhá nebo alespoň neprobíhá v tom slova smyslu, že by s ní měl MAP operovat jako s problémem nutným k řešení. Tento fakt potvrdily Popisy potřeb škol, kteří hovoří tak, že ve většině případů inkluze probíhá stejně jako před rokem 2013 (před legislativním uzákoněním). Spousta škol se s inkluzí nesebekává, pokud ano, spolupracují s PPP, zapojují individuální přístup do výuky, pedagog spolupracuje s asistentem pedagoga atd. Pouze jednotky škol to uvedly jako problém k řešení nebo oblast, kde cítí potřebu zlepšení. Členové ŘPS se shodují, že taková témata (segregace, markantní rozdíly mezi školami atd.) není pro MAP Žamberk a Králíky relevantní téma. Naopak oblast, která by mohla působit mezi školami rozdíly je kvalita výuky cizích jazyků nebo odchody části žáků na gymnázia. Otázky týkající se samotné inkluze byly doplněny o doporučené otázky z Postupů MAP II.

Posledním odvětvím byla finanční náročnost, kterou členové ŘPS zhodnotili jako relevantní pro zjišťování nastavení rovných příležitostí v území.

Oddíl reflektující výsledky pro mateřské školy začíná také obecnou charakteristikou, následují výsledky týkající se inkluze a poté výsledky týkající se výuky cizích jazyků v MŠ a reflexe dalších aktivit, včetně jejich finanční náročnosti.

Dotazníkové šetření bylo cíleno na všechny zapojené školy v území (mateřské i základní) a na rodičovskou veřejnost. Dotazník byl elektronický (Google Formulář) a byl anonymní. Každá škola vyplnila dotazník jednou a zároveň byla požádána o distribuci dotazníku pro rodiče (email, informační systém školy atd).

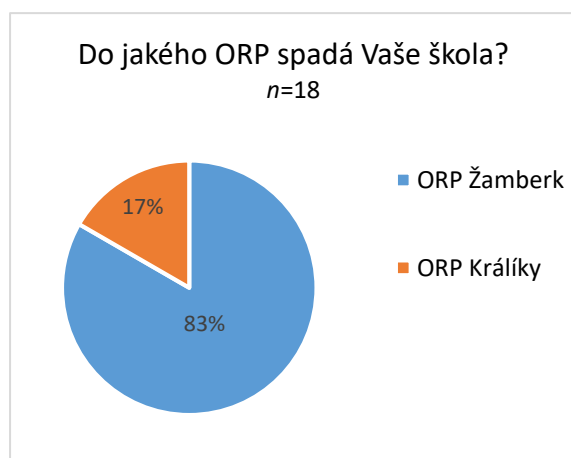
ZÁKLADNÍ ŠKOLY

K vyplnění dotazníku byly osloveny všechny základní školy z území, celkem dotazník vyplnilo 69 % škol (18 dotazníků), tento výsledek považujeme za relevantní. Celkem 83 % odpovědí jsou školy z ORP Žamberk a 17 % z ORP Králíky. Tento poměr z hlediska celkového počtu ZŠ v ORP Králíky (4x) oproti ZŠ v ORP Žamberku (22x) je standartní (graf č. 1). Dotazníkového šetření určeného pro rodiče, jejichž děti navštěvují ZŠ v území se zúčastnilo 176.

	MAP II	ORP Žamberk	ORP Králíky
celkem ZŠ	26	22	4
odpovědělo	18	15	3
návratnost	69 %	68 %	75 %

V celkových výsledcích jsou odpovědi i od škol, které jsou zřizovány i jinými subjekty než obcemi (graf č. 2). Jedna odpověď je od ředitele školy, která je zřizována soukromým sektorem a jedna krajem. Z celkových 18 dotazníků je 50 % malotřídních škol (pouze první stupeň) a 44 % úplných ZŠ (9 ročníků) a 6 % speciální ZŠ (ZŠ zřízena podle § 16 odst. 9 školského zákona), graf č. 3. Tyto údaje doplňuje také graf č. 4, který reflektuje, že největší četnost odpovědí vztahující se k aktuálnímu počtu dětí je od škol, které navštěvuje 21–40 a pak 100 a více.

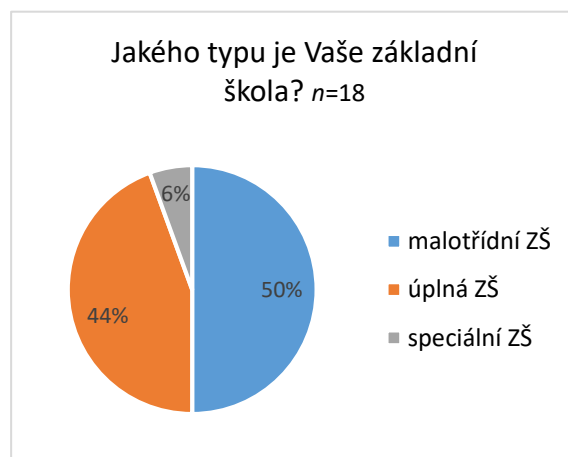
Graf č. 1: Zúčastněné ZŠ podle území

Graf č. 2: Zúčastněné ZŠ podle typu zřizovatele

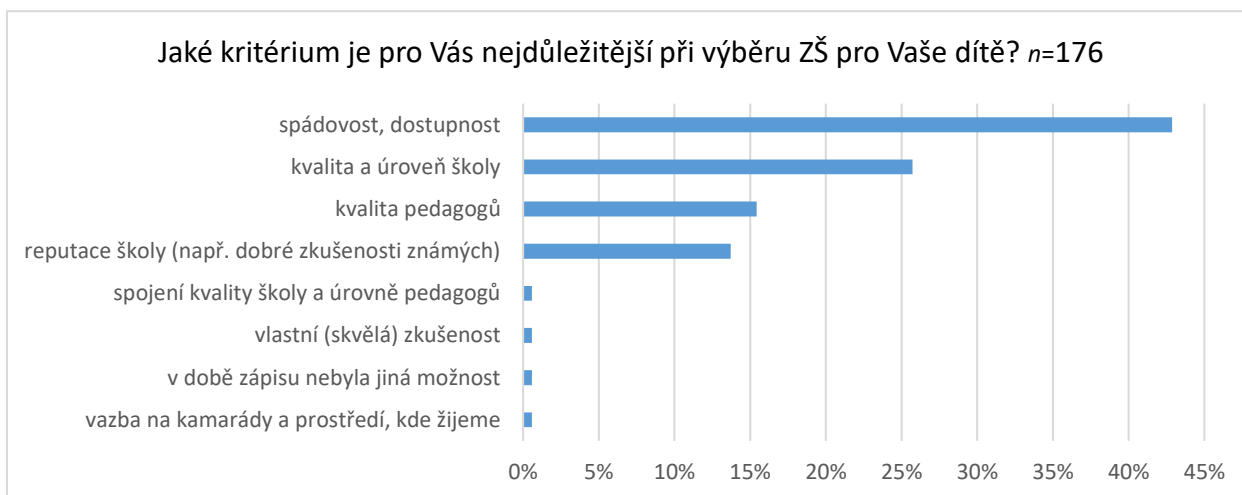
Graf č. 3: Typy zúčastněných ZŠ

Graf č. 4: Aktuální počet žáků zúčastněných ZŠ (ŠR 2018/2019)

1. Rozdílnost v nabídce základního vzdělávání v území, inkluze

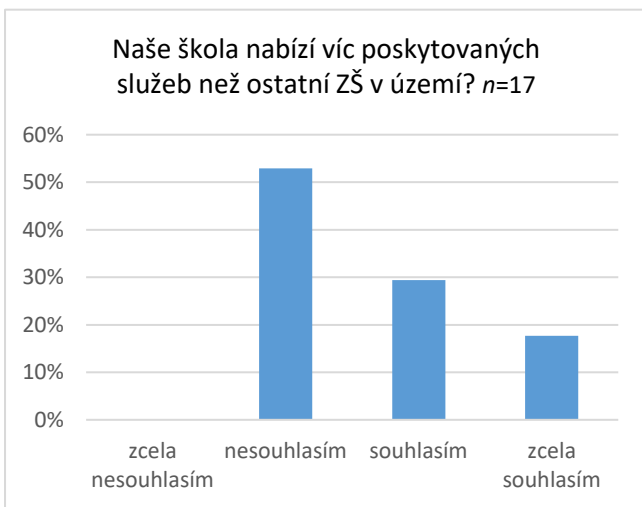
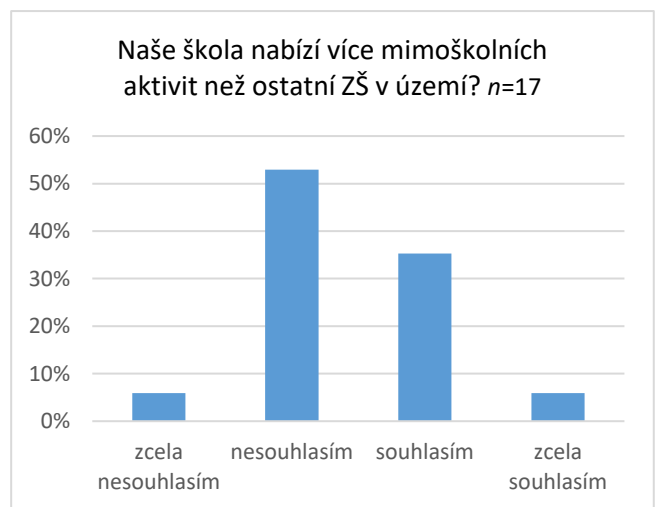
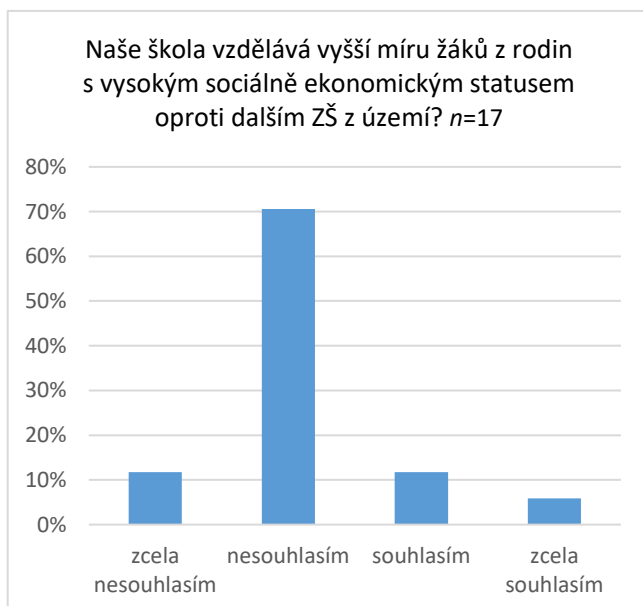
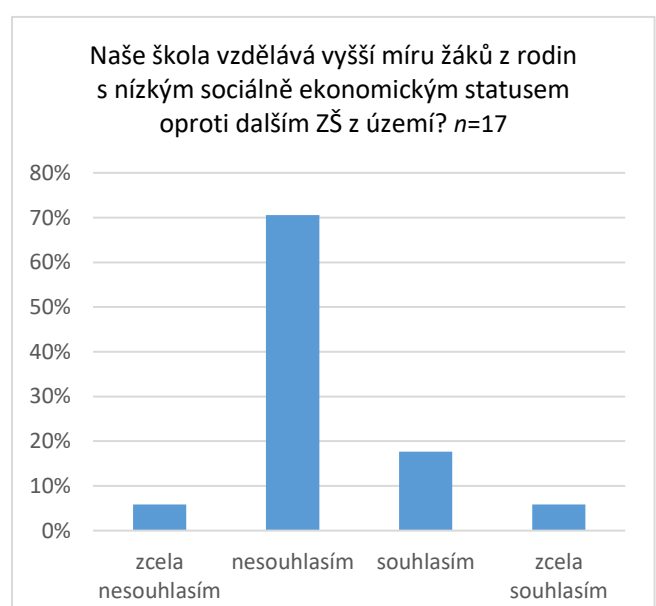
První část dotazníku se věnovala porovnání, které mělo ukázat, zda v území jsou školy, které se cítí být odlišné (nadhodnocené nebo podhodnocené) v otázce služeb a možnostech, které nabízí. Cílem bylo zmapovat odlišnosti a rozdíly mezi základními školami v území z pohledu samotných ředitelů (příp. kontaktních osob). Dosavadní práce (s pracovními skupinami, Popisy potřeb atd.), doposud nenasvědčovaly, že by se v území vyskytovaly školy, které z různých důvodů vzdělávají vybraný vzorek žáků. Tento fakt potvrzuje výsledek, který říká, že 42 % dotazovaných rodičů vybírá školu dle spádovosti (dostupnosti) a 26 % podle kvality a úrovně (graf č. 5).

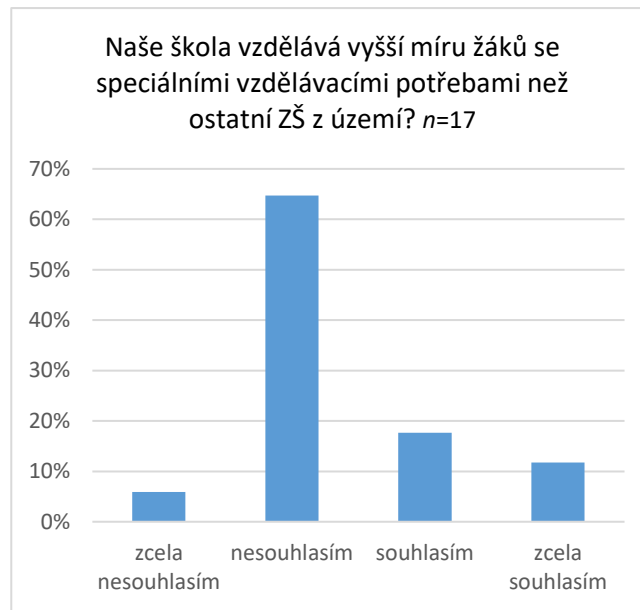
Graf č. 5: Kritérium výběru ZŠ rodičů a zákonných zástupců

V otázce nabízených služeb 18–29 % oslovených ZŠ souhlasí (nebo zcela souhlasí) s tím, že nabízí víc poskytovaných služeb víc než ostatní (graf č. 6). Přesto více než 50 % škol s tímto tvrzením nesouhlasí. Některé školy vnímají služby (např. dopravní svoz, kroužky, doučování atd.) jako možnost zvýšení atraktivity školy a zároveň věci, které jsou rodiči vyžadovány. Z Popisů potřeb škol nebylo patrné, že rozdíl v poskytovaných služeb nebo míře mimoškolních aktivit je někde nepřírozně velký. Pohled zúčastněných škol na mimoškolní aktivity na jejich ZŠ v porovnání ostatními školami v území prezentuje graf č. 7.

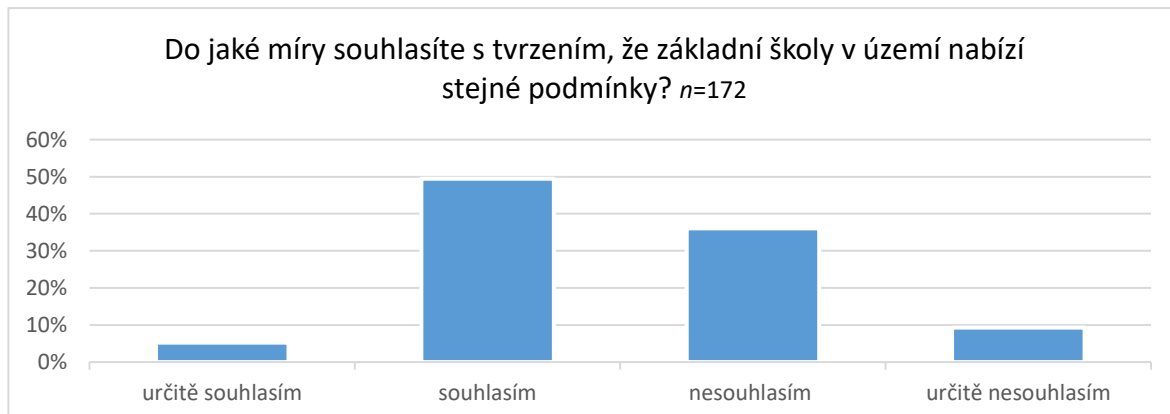
Grafy č. 8, 9 a 10 podporují tvrzení, že v území nevznikají školy výběrové a zároveň vyšší míra škol, které by měly pocit, že se s inkluzí potýkají ve větším měřítku než ostatní ZŠ. Výjimkou je ZŠ zřízená podle § 16 odst. 9 školského zákona, která vzdělává vyšší míru žáků s SVP. Další výjimkou je jedna soukromá škola, kde školné do jisté míry limituje v možnosti zápisu všem žáků.

Přes polovinu oslovených rodičů souhlasí nebo zcela souhlasí s tím, že ZŠ v území nabízí stejné podmínky, naopak 36 % rodičů s tímto nesouhlasí (graf č. 11). Pokud rodiče měli konkrétně definovat v čem a jak se liší, odpovědělo 26 rodičů (15 % z oslovených rodičů). Nejvíce odpovědí (35 %) bylo cíleno na rozdíly v přístupu pedagogů k různým typům žákům (SVP, chytří, šikovní atd.). Další nejčtenější odpovědí byla kvalita výuky (5 odpovědí, 19 %) a 15 % rodičů definovali rozdíl mezi školami díky odlišným postupům a plánům, které má každá škola vlastní.

Graf č. 6: Poskytované služby v území z pohledu zúčastněných ZŠ

Graf č. 7: Poskytované mimoškolní aktivity z pohledu zúčastněných ZŠ

Graf č. 8: Vzdělávání žáků z rodin s vyšším sociálně ekonomickým statutem z pohledu zúčastněných ZŠ

Graf č. 9: Vzdělávání žáků z rodin s nízkým sociálně ekonomickým statutem z pohledu zúčastněných ZŠ

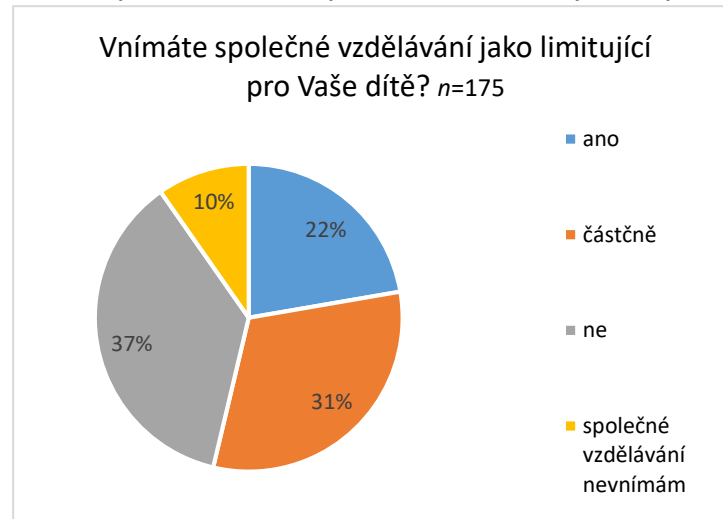
Graf č. 10: Vzdělávání žáků s SVP z pohledu zúčastněných ZŠ

Pokud školy měli určit konkrétní příčiny, které vedou k segregaci žáků u nich na ZŠ, tak z celkových třinácti odpovědí sedm uvedlo, že segregaci nepozorují, žádné příčiny nevznikají nebo, že s tímto problémem nemají. Tři školy uvedly, že důvodem jsou většinou špatné zvyklosti z domova nebo, že se jedná o žáky z rodiny s nižším socioekonomickým statusem, kdy s rodiči (zákonnými zástupci) se těžko vede dialog. Tento problém (obtížnější komunikace se zákonnými zástupci nebo rodiči) uvedly i některé ZŠ během Popisu potřeb. Školy se shodují, že inkluze konkrétně u nich dobře funguje z toho důvodu, protože pedagogové nastavili systém efektivních opatření a podpůrných opatření, aby proces byl úspěšný (spolupracují s PPP, vzdělávají žáky s IVP, pracují s asistenty pedagoga, běžně zařazují všechny do výuky atd.). Mnohé školy také uvádí, že tento systém u nich běžně fungoval už před rokem 2013, kdy došlo k legislativnímu uzákonění iluzivního procesu. Tři ZŠ hodnotí, že takové žáky v současné době nemají. Naopak pokud školy měli konkrétně definovat důvody, proč u nich inkluze nefunguje, tak se jedná buď o důvod nedostatek pedagogů nebo dalších pracovníků či finanční a materiální nedostatky (bezbariérové přístupy, pomůcky atd.). Dvě odpovědi byly konkrétního charakteru, kdy ZŠ definovaly, že se necítí být úspěšný v práci se žáky s poruchami chování, při závažných mentálních poruchách nebo poruchách učení a chování.

Graf č. 11: Stejně podmínky na ZŠ v území z pohledu rodičů a zákonných zástupců

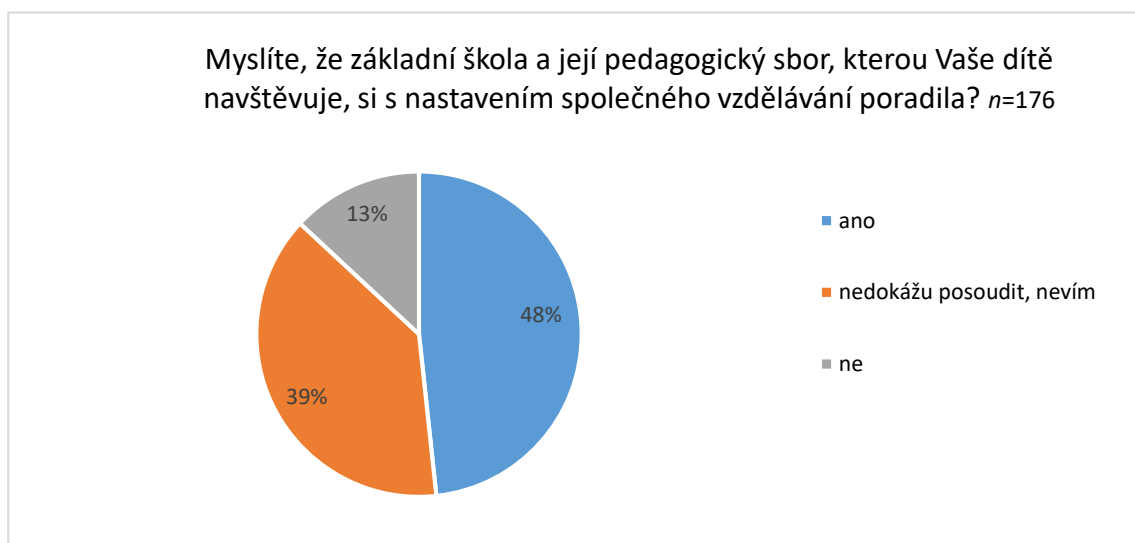
Rodiče společné vzdělávání nevnímají jako limitující (37 % odpovědí), 31 % ho vnímá částečně jako limitující a 22 % rodičů ho považuje jako limitující pro své dítě (graf č. 12). Nejčastějším konkrétním důvodem bylo „brždění“ / „zpomalení výuky“ / „přizpůsobení tempa“ / „nutné opakování“, „snižování kvality“ (47 % odpovědí). Deset odpovědí (14 %) společné vzdělávání hodnotí pozitivně („jako příležitost naučit se vnímat odlišnosti“ nebo, že díky kvalitnímu pedagogovi probíhá inkluze bezproblémově (dokáže si výuku rozvrhnout a věnovat se všem). Sedm odpovědí (9 %) popisují společné vzdělávání jako „nekázeň ve třídě“ / „vyrušování“ a „nerespektování autorit“.

Graf č. 12: Společné vzdělávání z pohledu rodičů a zákonných zástupců

Celkem 48 % rodičů hodnotí, že si škola, kterou navštěvuje jejich dítě s inkluzí poradila. Pouze 13 % hodnotí, že neporadila a 39 % neví nebo nedokáže posoudit (graf č. 13). Nejčastějším konkrétním důvodem, proč neporadila byl „nedostatek kvalitního personálu“ / „přístup pedagogů“ nebo z důvodu „nedostatku nebo kvality asistentů pedagoga“ (35 % odpovědí).

Graf č. 13: Společné vzdělávání na ZŠ, kterou navštěvuje potomek z pohledu rodičů a zákonných zástupců

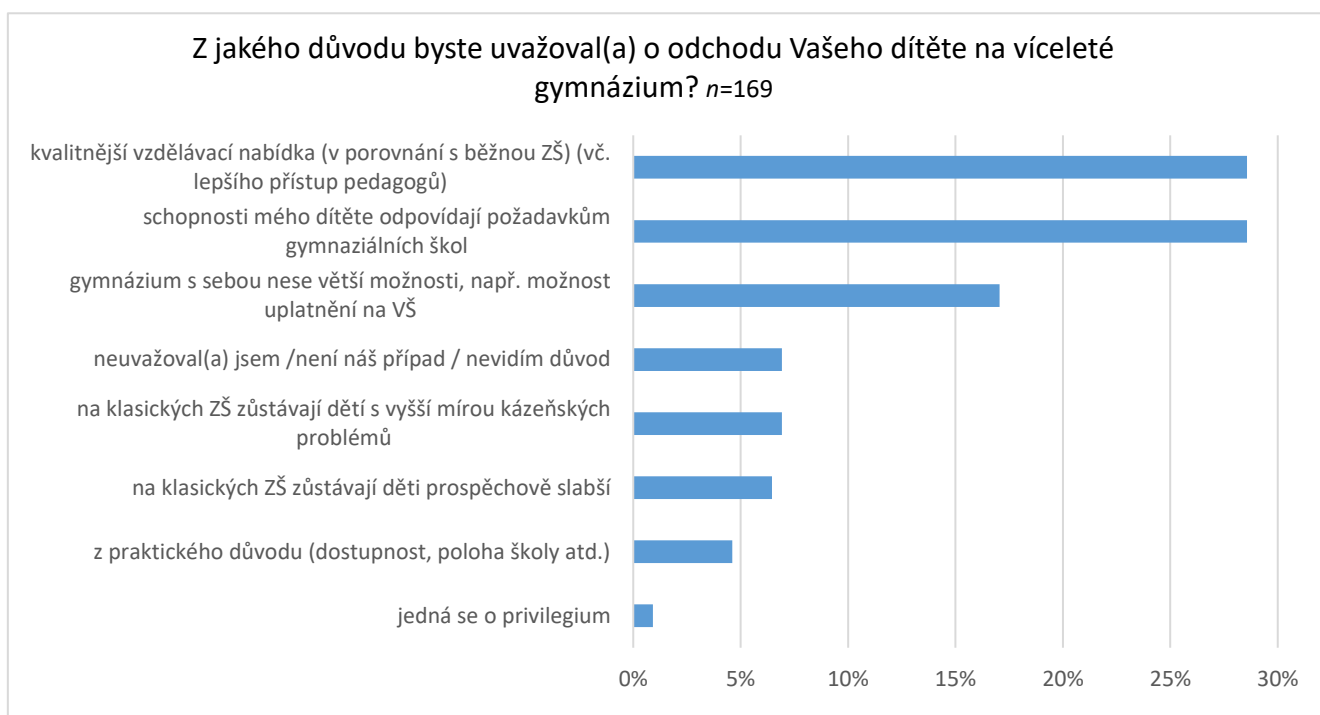

2. Rozdělovací prvky (víceletá gymnázia, výuka cizích jazyků)

Dalším definovaným tématem od členů ŘPS pro dotazníkové šetření bylo téma víceletých gymnázií, kdy členové skupiny dělení žáků považují jako faktor pro stírání rovných příležitostí v území. Podíl žáků, kteří odchází na víceleté gymnázium je v průměru 6 % žáků. Rozpětí se nejčastěji pohybuje kolem 0–5 %. Některé školy mají úspěšnost vyšší – 20 nebo 25 %. Důležitým faktorem v rozdílech je, že z malotřídních škol děti přechází do ZŠ do města, často tedy podávají přihlášku také na gymnázium (hlavně v okolí Žamberecka a Letohradska). Naopak žáci z ORP Králíky a obcí vzdálených od Žamberku nebo Letohradu jsou limitováni větším dojížděním a gymnázium pro ně může znamenat složitější logistickou volbu z hlediska dopravy.

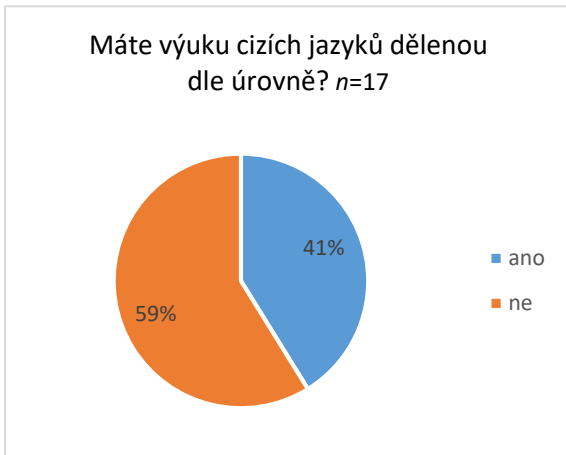
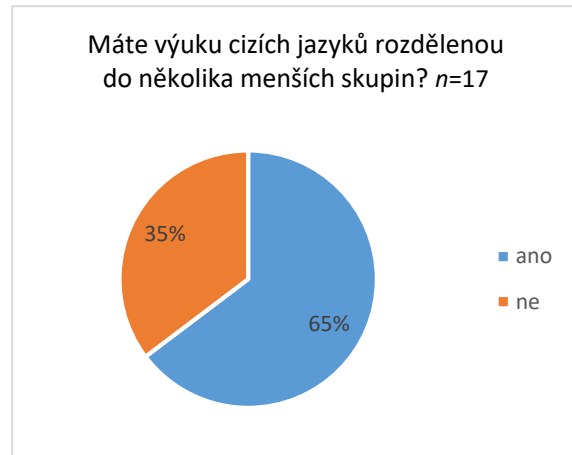
Nejvíce oslovených rodičů by o odchodu svého dítěte na gymnázium uvažovalo z důvodu, že nabízí kvalitnější vzdělávací nabídku (25 %) nebo, že schopnosti dítěte odpovídají požadavkům gymnaziálních škol (25 %). Pouze 1 % oslovených rodičů z důvodu, že se jedná o privilegium (graf č. 14).

Graf č. 14: Důvod odchodu dětí na víceleté gymnázium z pohledu rodičů a zákonných zástupců

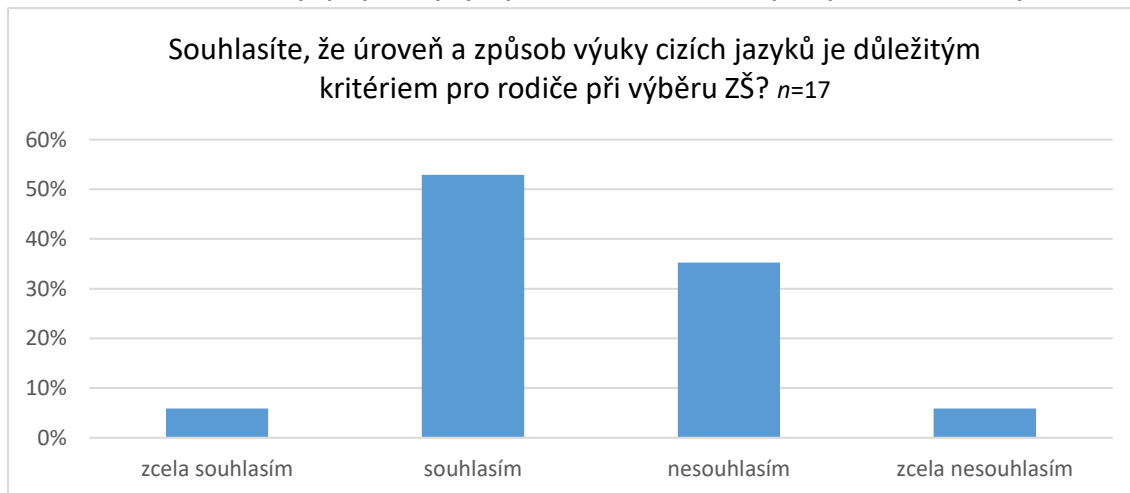
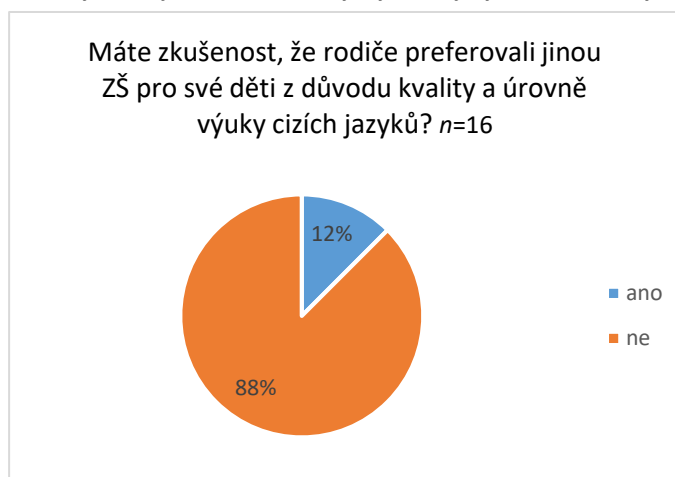

Školy v dotaznících měli popsat jaký vliv měl na zbytek třídy odchod části žáků na gymnázium. Čtyři školy (z celkem 8 odpovědí) odpovídají, že se naruší vazby v kolektivu, přátelství a odchází „tahouni“ třídy a celkem 4 odpověděli, že to nemá na zbytek třídy vliv. Do maturitního studia naopak odchází 60–80 %.

Oddíl věnující se výuce cizích jazyků, prezentuje, že 59 % ZŠ má výuku cizích jazyků dělenou dle úrovně 65 % ZŠ do několika menších skupin (grafy č. 15, 16). Důvodem nedělení je ve většině případů nízký počet dětí ve třídách, kdy není potřeba třídy rozdělovat a v jednom případě je důvodem nedostatek učitelů a financí.

Graf č. 15: Výuka cizího jazyku dle úrovně zúčastněných ZŠ

Graf č. 16: Výuka cizího jazyku v menších skupinách zúčastněných ZŠ

V Popisech potřeb se objevoval názor, že cizí jazyky jsou důležitým kritériem pro rodiče při výběru školy. Dotazníkové šetření ukázalo, že 53 % oslovených škol s tímto tvrzením souhlasí a 35 % nesouhlasí (graf č. 17). Pouze dvě oslovené školy (12 %) mají zkušenost, že by rodiče zvolili jinou ZŠ z důvodu kvality úrovně výuky cizích jazyků (graf č. 18).

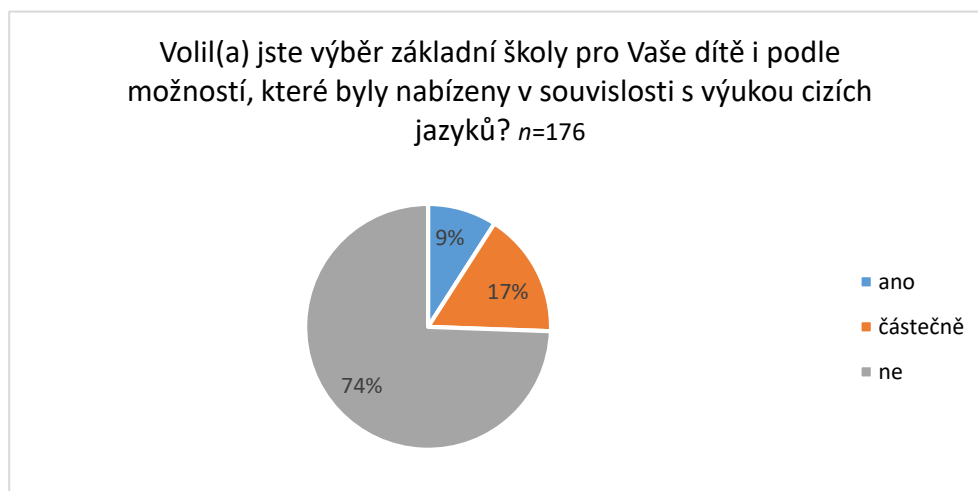
Graf č. 17: Důležitost kvality výuky cizích jazyků pro rodiče a zákonné zástupce z pohledu zúčastněných ZŠ

Graf č. 18: Zkušenost s výběrem jiné ZŠ z důvodu výuky cizího jazyku u zúčastněných ZŠ

Graf č. 19 ukazuje, že pro více jak 60 % rodičů výuku cizích jazyků na škále 1-5, kdy 5 znamená „velmi důležitá“, hodnotí číslem 5. Pouze jeden rodič (1 %) z celkových 175 odpovědí ohodnotil „1“ („není vůbec důležitá“). Přesto, 74 % oslovených rodičů nevolilo výběr ZŠ pro své děti na základě kvality výuky cizích jazyků, což také potvrzuje graf č. 20 a graf č. 5 říká, že pro rodiče při výběru základní školy pro své dítě je nejdůležitější dostupnost. Devět odpovědí (35 %) konkrétně definovalo, že ZŠ vybíralo podle toho, od které třídy je anglický jazyk vyučován. Většina rodičů hledala možnost výuky od první třídy. Sedm odpovědí (27 %) konkrétně definovalo, že pro ně důležitým kritériem byla kvalita výuky a vyučujícího (primárně požadavek rodilého mluvčího).

Graf č. 19: Kvalita výuky cizích jazyků na ZŠ z pohledu rodičů a zákonných zástupců

Graf č. 20: Výuka cizího jazyku jako faktor při výběru ZŠ pro své dítě z pohledu rodičů a zákonných zástupců

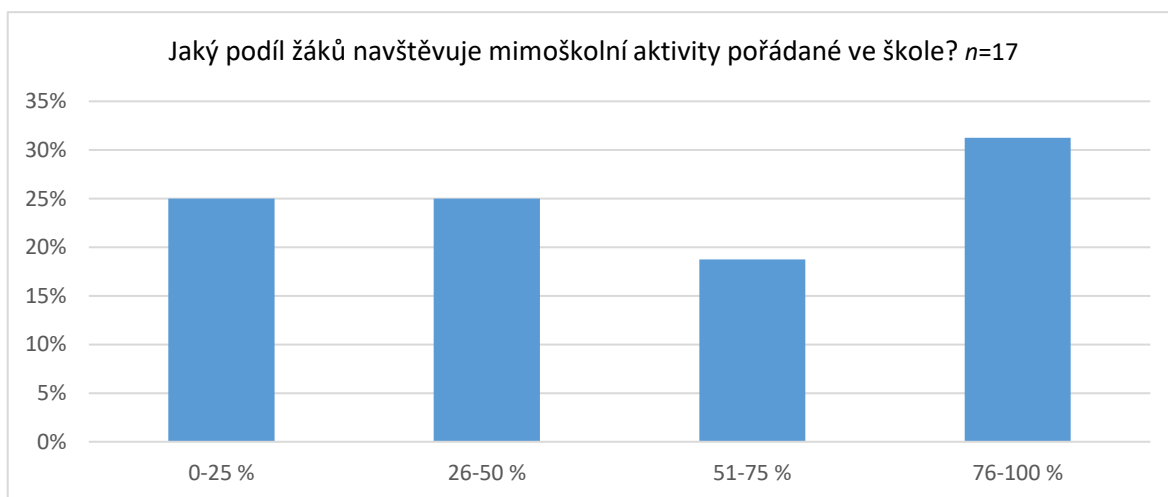

Diskutovaným tématem u členů PS byla také otázka povinnosti druhé jazyku na základní škole od sedmého ročníku. Celkem 43 % oslovených rodičů to vnímá pozitivně / kladně / přínosně atd. anebo, že je pozdě začínat s výukou druhého jazyku v 7. třídě. Naopak 57 % odpovědí je negativního charakteru – je to zatěžující / zbytečné / stačí jeden jazyk / děti se musí naučit pořádně anglicky a česky atd. Z toho se 10 % rodičů shoduje, že by druhý cizí jazyk měl být volitelný nikoli povinný.

3. Rozložení a finanční náročnost mimoškolních aktivit

Základní školy v území nabízejí širokou škálu mimoškolních aktivit, nejčastěji jsou to volnočasové kroužky různého druhu (sportovní, hudební, manuální). V některých ZŠ funguje také doučování. 50 % z oslovených základních škol má tyto aktivity zcela zdarma. Během Popisů potřeb bylo patrné, že spousta škol k realizaci těchto aktivit využívá Šablony. V některých případech mimoškolní aktivity podporuje zřizovatel. V ostatních případech cena kroužků je různá, v průměru 300–500 Kč, s tím, že nejdražší je keramika. Jedna škola uvedla, že rodiče platí za všechny mimoškolní aktivity 500 Kč na dobu jednoho pololetí. 88 % základních škol nesouhlasí nebo zcela nesouhlasí s tím, že by pro některé rodiče byly jejich pořádané mimoškolní aktivity nedostupné z důvodu financí (souhlasí s tím jen dvě školy – 12 %). Celkem 87 % oslovených rodičů uvedlo, že neexistují mimoškolní aktivity, které by jejich dítě nenavštěvovalo z důvodu finančního zatížení pro rodinný rozpočet. Pokud školy definovaly konkrétní důvody, proč děti nenavštěvují mimoškolní aktivity (i mimo jejich ZŠ), nejvíce škol se shodovalo v odpovědi časová kolize / přesytení dětí (39 %), dále to bylo z důvodu nezájmu a nepodpory rodičů (28 %), důvod doprava – např. dojíždění do města uvedlo 22 % škol. Na finančních důvodech se shodly jen dvě odpovědi - 11 % ZŠ. Konkrétně se dvě školy vyjádřily, že se může jednat o kolizi kroužku a hodiny v ZUŠ. Jedna škola uvedla, že podle jejich každoročního průzkumu klesá zájem o mimoškolní aktivity s věkem žáků (např. v deváté třídě je až 80 % žáků, kteří se neúčastní žádné mimoškolní aktivity). Podíl žáků, kteří navštěvují mimoškolní aktivity ukazuje graf č. 20.

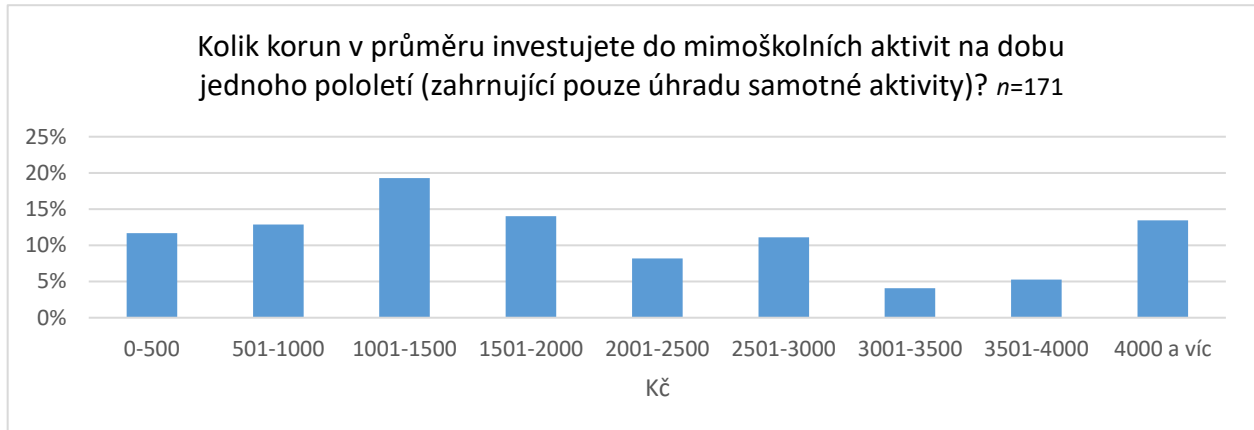
Graf č. 21: Podíl žáků navštěvujících mimoškolní aktivity v zúčastněných ZŠ

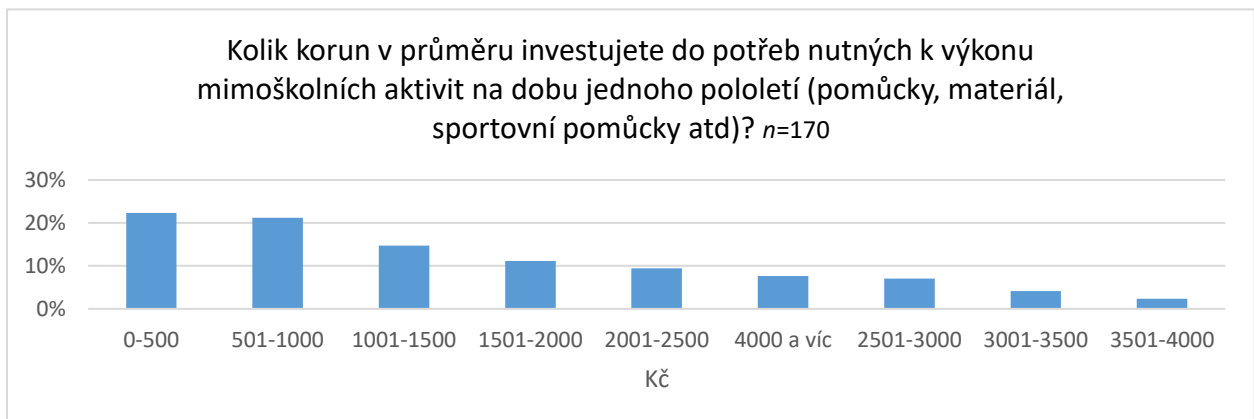
Podle rodičů je nabídka mimoškolních aktivit v území srovnatelná (65 % označilo, že ano). 35 % hodnotí, že není a konkrétními důvody nejvíce rodičů uvádí, že ve městech je nabídka rozsáhlejší (např. v Žamberku nebo v Lanškrouně příp. mimo pohraničí) nebo konkrétně jmenovali aktivity, které jim zde chybí (např. parkur, angličtina nebo lezecká stěna). Mimoškolních aktivity, které byly rodiči uvedeny, že jejich dítě je navštěvuje, nejvíce, jsou ty realizované v ZUŠ (14 %), dále jsou to taneční aktivity (12 %) a sportovní aktivity.

Největší podíl zúčastněných rodičů do mimoškolních aktivit investuje 1 000 až 2 000 Kč na dobu jednoho pololetí (graf č. 22). Zároveň 24 % odpovědí definuje úhradu ZUŠ jako pro ně finančně nejnáročnější, dále je to tenis (17 %) a sportovní aktivita (obecně) – 9 %. Do potřeb nutných k výkonu mimoškolních aktivit největší podíl rodičů (22 %) investuje 0 až 500 Kč. Podíly rodičů, kteří investují vyšší částky lineálně klesají (graf č. 23).

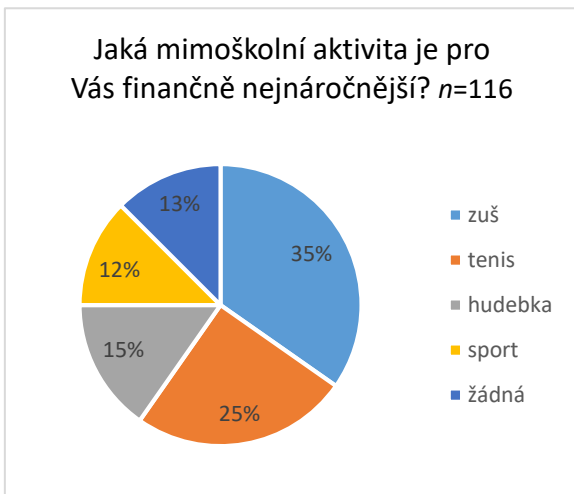
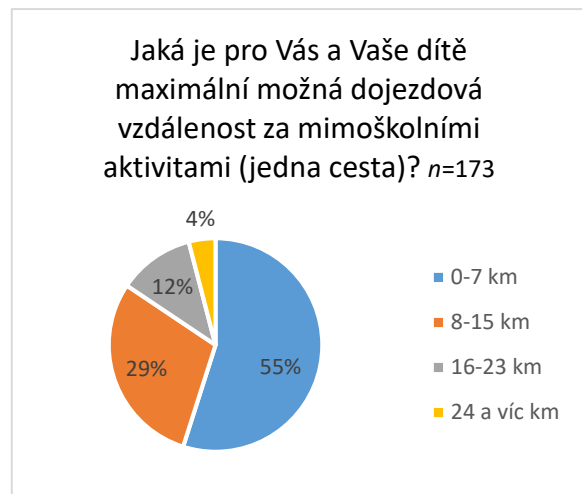
Graf č. 22: Finanční investice rodičů a zákonných zástupců do mimoškolních aktivit svých dětí na jedno pololetí

Graf č. 23: Finanční investice rodičů a zákonných zástupců do potřeb nutných k realizaci mimoškolních aktivit na jedno pololetí

Pět nejčastějších odpovědí na otázku, která aktivita je pro rodiče finančně nejnáročnější prezentuje graf č. 24. Graf č. 25 reflektuje vzdálenost, kterou rodiče uvedli, jako maximálně možnou za mimoškolní aktivitou. Přes polovinu se shoduje, že je to do 7 km na jednu cestu.

Graf č. 24: Pět finančně nejnáročnějších mimoškolních aktivit z pohledu rodičů a zákonných zástupců

Graf č. 25: Maximální dojezdová vzdálenost na jednu cestu za mimoškolní aktivitou z pohledu rodičů a zákonných zástupců

Přes polovinu zúčastněných škol (53 %) uvedlo, že všichni žáci navštěvují školní obědy. Pouze jedna škola (7 %) uvedla, že na obědy nechodí 17 % žáků (graf č. 26). Jedna škola uvedla, že tento údaj nezná a sleduje ho jiný právní subjekt. Celkem 6 škol (z 16 odpovědí) uvedlo, že nabízí pomoc rodinám sociálně slabým rodinám s úhradou školních obědů. Konkrétně uvedly: Potravinovou pomoc dětem ve vážné sociální nouzi v Pardubickém kraji pro rok 2019/2020, Women for Woman, Obědy do škol, Obědy pro děti – OPS nebo intervenci na sociálním odboru.

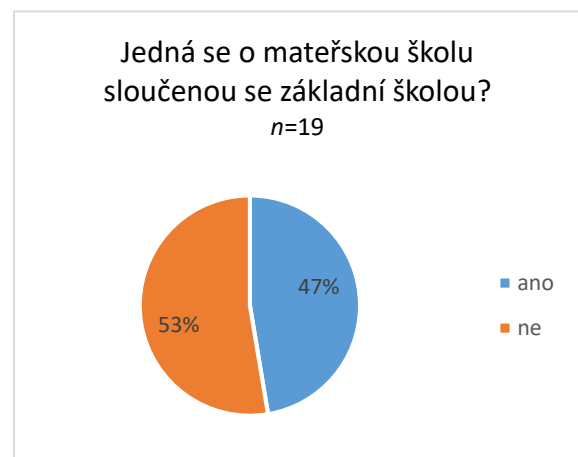
Graf č. 26: Podíly žáků, kteří nechodí na školní obědy

MATEŘSKÉ ŠKOLY

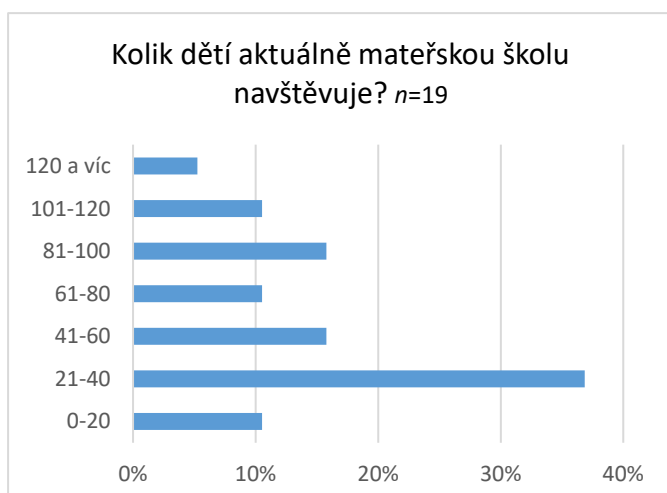
K vyplnění dotazníku byly osloveny všechny mateřské školy z území, celkem dotazník vyplnilo 68 % mateřských škol (19 dotazníků), tento výsledek považujeme za relevantní. Celkem 84 % odpovědí jsou školy z ORP Žamberk a 16 % z ORP Králíky (graf č. 27). Tento poměr z hlediska celkového počtu ZŠ v ORP Králíky (6x) oproti ZŠ v ORP Žamberku (22x), je standartní. Přibližně polovina oslovených mateřských škol jsou samostatně fungujícími MŠ (53 %), graf č. 28. Dotazníkového šetření určeného pro rodiče, jejichž děti navštěvují MŠ v území se zúčastnilo 63.

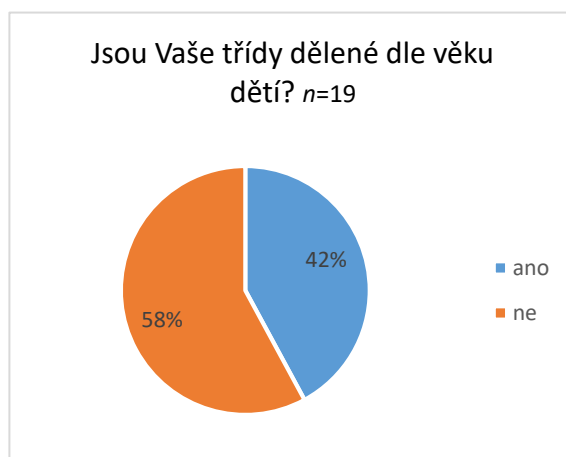
	MAP II	ORP Žamberk	ORP Králíky
celkem ZŠ	28	22	6
odpovědělo	19	16	3
návratnost	68 %	73 %	50 %

Graf č. 27: Zúčastněné MŠ podle území

Graf č. 28: Podíly samostatných a sloučených MŠ

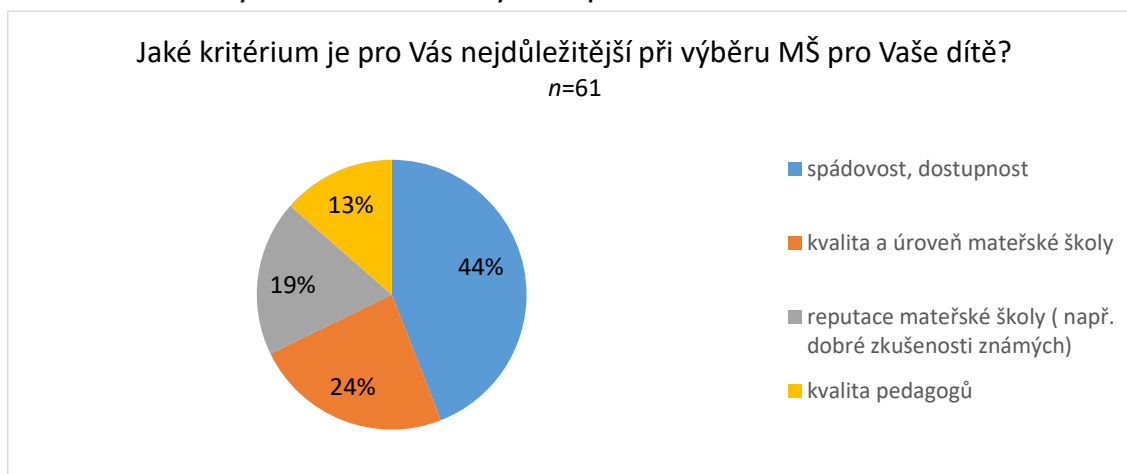
Největší podíl odpovědí je z mateřských škol, které aktuálně navštěvuje 21–40 dětí (37 %), naopak pouze 5 % odpovědí je z mateřských škol, kterou navštěvuje 120 dětí a víc (graf č. 29). Stejný podíl (37 %) odpovědí uvedlo, že provozuje jednu třídu a pouze 5 % odpovědí provozuje 3 třídy (graf č. 30). 58 % oslovených mateřských škol nemá třídy rozdělené podle věku (graf č. 31).

Graf č. 29: Aktuální počet dětí v zúčastněných MŠ (ŠR 2018/2019)

Graf č. 30: Počet otevřených tříd zúčastněných MŠ (ŠR 2018/2019)

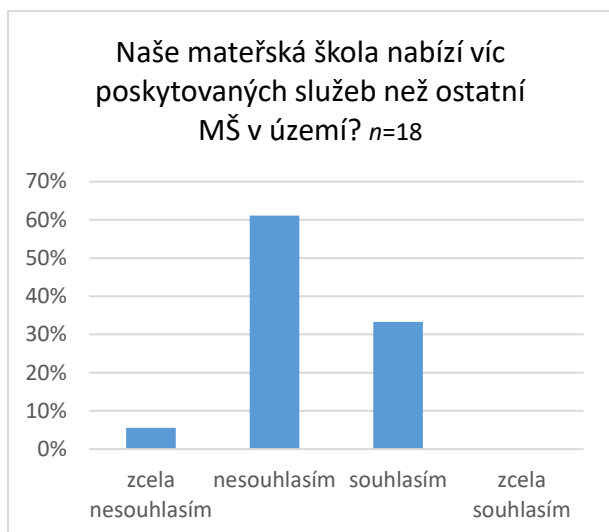
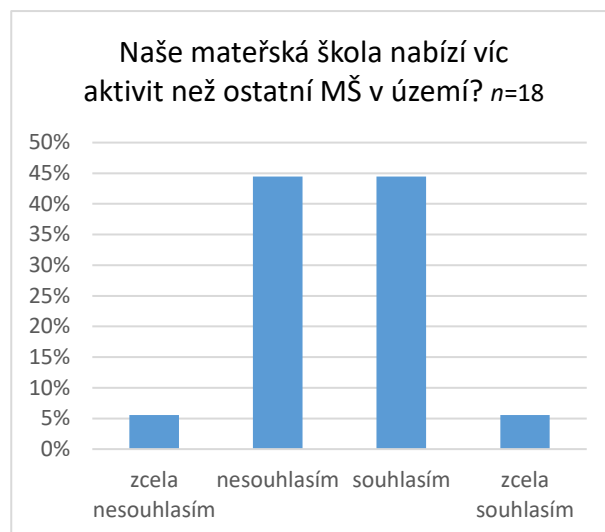
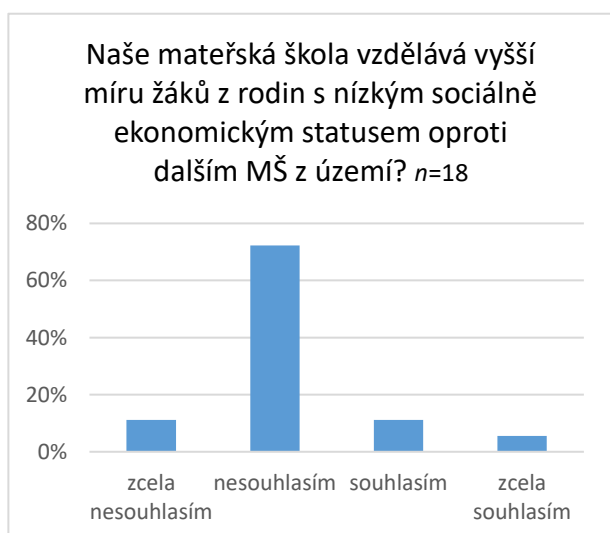
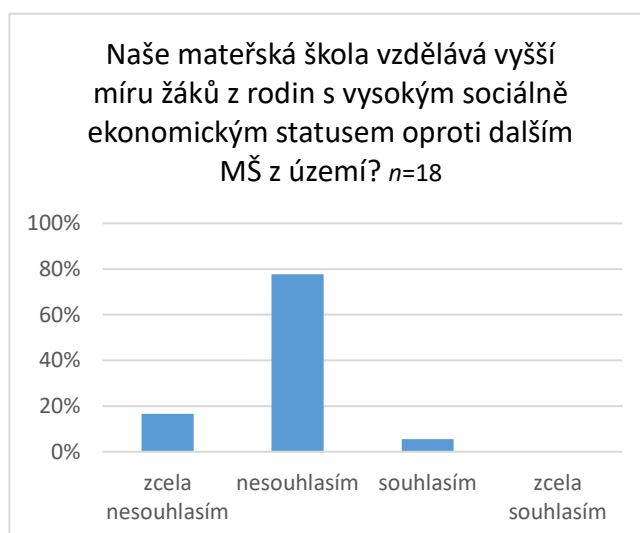
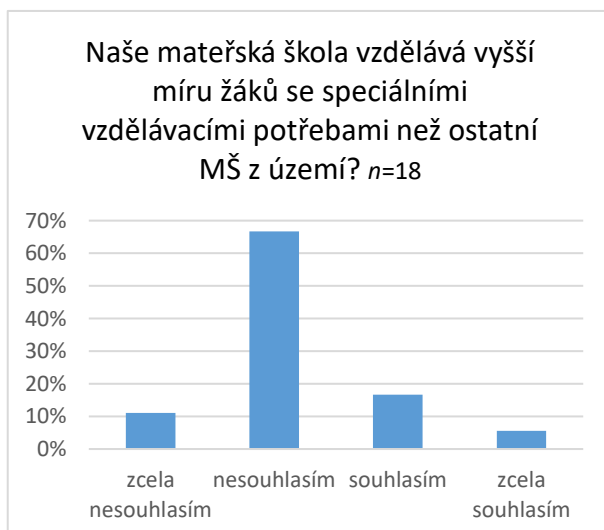

Graf č. 31: Podíly heterogenních a smíšených tříd zúčastněných MŠ

1. Inkluze, nabízené aktivity a jejich finanční náročnost

První část dotazníku se věnovala porovnání, které mělo ukázat, zda v území jsou mateřské školy, které se cítí být odlišné (nadhodnocené nebo podhodnocené) v otázce služeb a možnostech, které nabízí. Cílem bylo zmapovat odlišnosti a rozdíly mezi MŠ v území z pohledu samotných ředitelů (příp. kontaktních osob). Dosavadní práce (s pracovními skupinami, Popisy potřeb atd.), doposud nenasvědčovaly, že by se v území vyskytovaly mateřské školy, které z různých důvodů vzdělávají vybraný vzorek žáků. Tento fakt potvrzuje výsledek, který říká, že 44 % dotazovaných rodičů vybírá školu dle spádovosti (dostupnosti) a 24 % podle kvality a úrovně (graf č. 32).

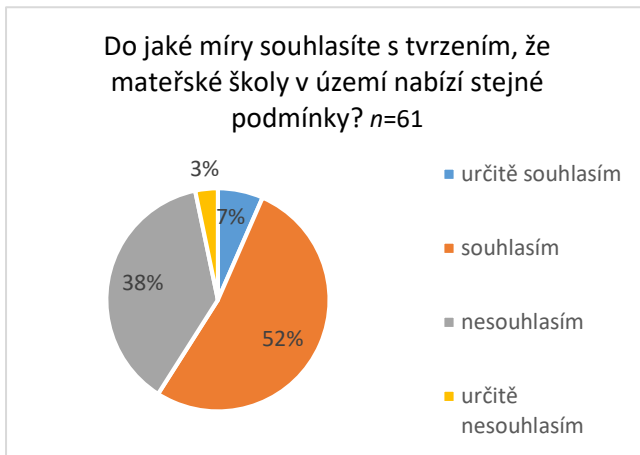
Graf č. 32: Kritérium výběru MŠ rodičů a zákonných zástupců

V otázce nabízených sužeb 33 % oslovených MŠ souhlasí (nebo zcela souhlasí) s tím, že nabízí víc poskytovaných služeb (nebo mimoškolních aktivit) víc než ostatní, 44 % souhlasí nebo zcela souhlasí, že jejich MŠ nabízí víc aktivit než ostatní (graf č. 30). Mateřské školy vnímají nabízené aktivity jako možnost zvýšení atraktivity MŠ a zároveň jako služby, které rodiči vyžadují. Z Popisů potřeb škol nebylo patrné, že rozdíl v poskytovaných službách nebo míře mimoškolních aktivit je někde nepřírozeně velký. Patrné ale bylo, že pro mnohé mateřské školy je důležité, aby služby v podobě různých sportovních aktivit, tradičních i netradičních výletů realizovali. Následující grafy podporují tvrzení, že v území nevznikají mateřské školy výběrové (graf č. 34, 35, 36, 37).

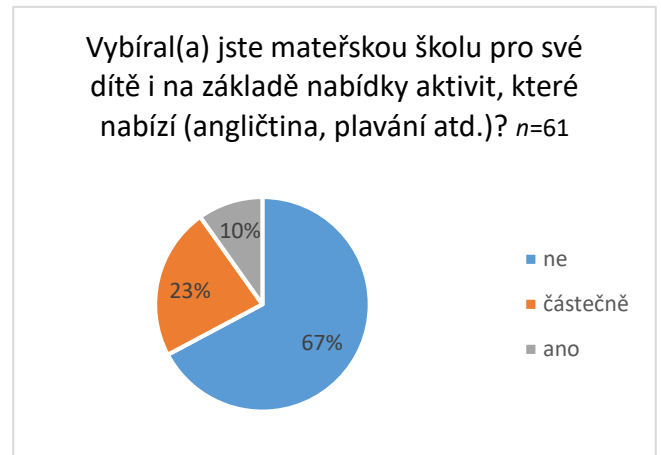
Graf č. 33: Poskytované služby v území z pohledu zúčastněných MŠ

Graf č. 34: Poskytované aktivity z pohledu zúčastněných MŠ

Graf č. 35: Vzdělávání žáků v MŠ z rodin s vyšším sociálně ekonomickým statusem z pohledu zúčastněných MŠ

Graf č. 36: Vzdělávání žáků v MŠ z rodin s nízkým sociálně ekonomickým statusem z pohledu zúčastněných MŠ

Graf č. 37: Vzdělávání žáků s SVP z pohledu zúčastněných ZŠ

Přes polovinu oslovených rodičů (52 %) souhlasí s tím, že mateřské školy v území nabízejí stejné podmínky (graf č. 38). Nesouhlasí 38 % rodičů nebo zákonných zástupců. Konkrétní rozdíly definovalo 29 rodičů. Například byla zmíněna celková kvalita MŠ nebo kvalita pedagogů (přístupu k dětem), míra a možnost nabízených aktivit (včetně vzdělávacích programů) nebo rozdíl mezi mateřskými školami na vesnici a ve městě. Přesto 67 % rodičů nevybíralo MŠ pro své dítě na základě nabídky aktivit, které realizuje (graf č. 39).

Graf č. 38: Rozdíly v nabízených podmínkách u nabídky MŠ v území z pohledu rodičů a zákonných zástupců

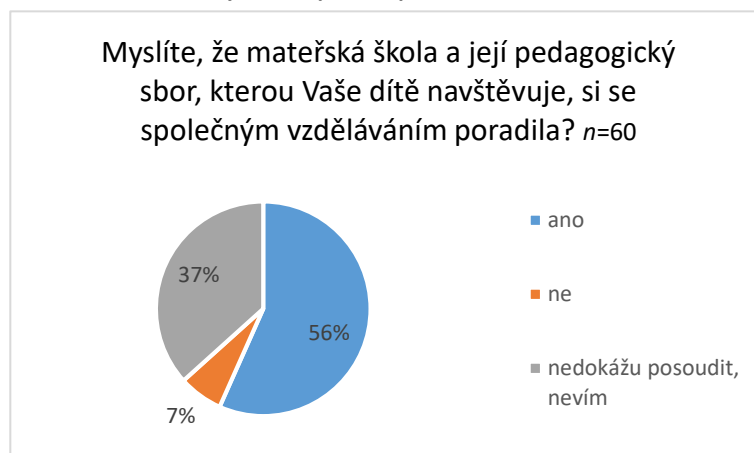

Graf č. 39: Podíly rodičů a zákonných zástupců, kteří vybírali MŠ pro své dítě na základě aktivit, které MŠ nabízí

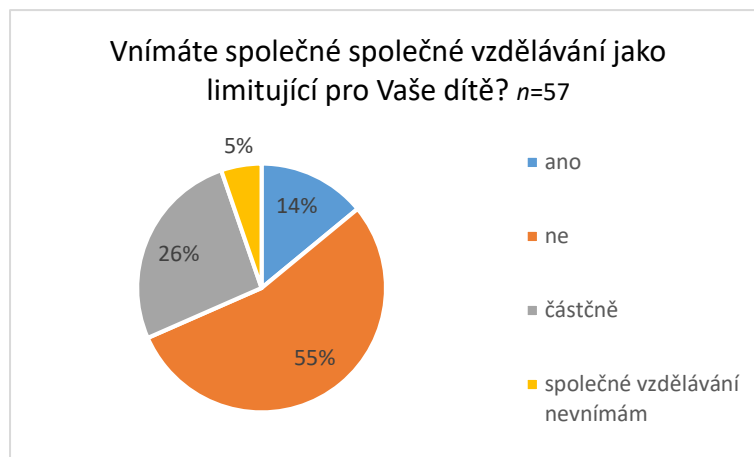
Pokud se měli mateřské školy vyjádřit konkrétněji k inkluzi, například v čem nefunguje proces inkluze u nich v MŠ, ze třinácti odpovědí pět nic nedefinovalo a šest naopak definovalo, že u nich inkluze funguje bez problému. Jedna MŠ zmínila, že na inkluzi u nich nefunguje spolupráce s rodiči a díky menšímu počtu pedagogických pracovníků. Pokud mateřské školy měli naopak popsat to, co na inkluzi u nich ve škole funguje, tak to byl většinou individuální přístup, pomoc asistenta nebo zařazení dětí do běžných tříd a heterogenní třídy. Sedm (z celkových 19) odpovědí se shodlo, že u nich inkluze neprobíhá, nesetkávají se s dětmi s SVP. Pouze jedna MŠ definovala v souvislosti se segregací u nich v MŠ jednu příčinu, a to byla fungující speciální třída pro děti s těžkými vadami řeči. Ostatní zástupci oslovených MŠ segregaci nepozorují. Pouze 7 % rodičů (4 odpovědi z 60) hodnotí, že si MŠ, kterou navštěvuje jejich dítě, nedokázala poradit s inkluzivním procesem (graf č. 40). Konkrétním důvodem byly většinou individuální případy a zkušenosti rodičů (např. „nízká podpora proaktivity ze strany pedagogů pro všechny děti“ / zkušenost s agresivním dítětem v mateřské škole“).

Graf č. 40: Pohled rodičů a zákonných zástupců na společné vzdělávání v MŠ, které navštěvuje jejich dítě

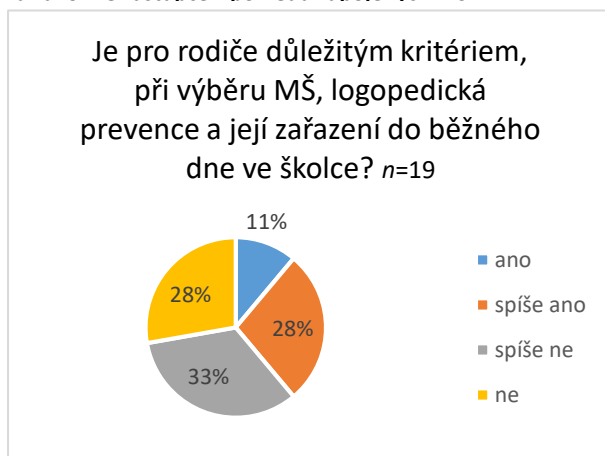
Celkově rodiče dětí, které navštěvují MŠ v území, hodnotí společné vzdělávání převážně pozitivně a kladně („souhlasím“ / „v pořádku“) – 62 %. 18 % rodičů hodnotí, že to nemohu posoudit, neví nebo nepociťují rozdíl. Pouze 10 % definovalo, že se společným vzděláváním nesouhlasí. Tyto údaje také prezentuje graf č. 41, který říká, že 55 % nevnímá společné vzdělávání jako limitující pro své dítě v mateřské škole. Nutno však podotknout, že z celkového dotazníkového šetření je patrné, že většina rodičů nezná konkrétněji a detailněji, co inkluze v praxi znamená, zároveň se s ní tolik neseťkává.

Graf č. 41: Pohled rodičů a zákonných zástupců na společné vzdělávání v MŠ

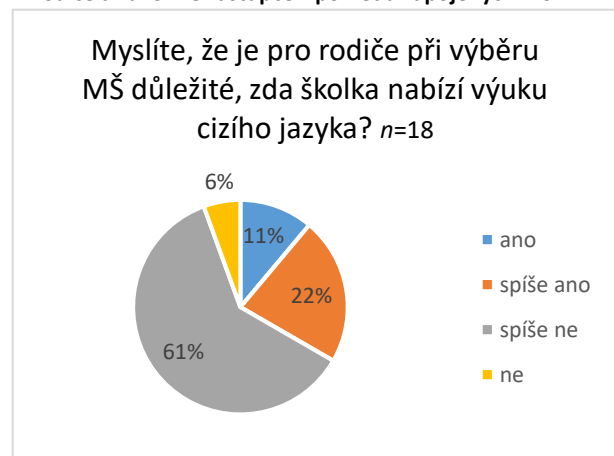

Logopedická prevence a aktivity s ní spojené během Popisů potřeb byly zmiňovány jako činnosti žádanými, služba, kterou rodiče ocení a vyžadují ji. Z celkového počtu odpovědí však 33 % MŠ hodnotí, že pro rodiče logopedická prevence důležitá není, jednoznačné výsledky však dotazníkové šetření neukazuje (graf č. 42). Některé mateřské školy během Popisů potřeb zmiňovaly, že jako další důležitou službou v MŠ je pro rodiče výuka cizího jazyku. 61 % oslovených MŠ, hodnotí že tomu tak spíše není a zároveň v dotazníkovém šetření 100 % mateřských škol (19 odpovědí) odpovědělo, že nemá zkušenost s konkrétním případem, kdy by rodič volil při výběru volili jinou MŠ z důvodu absence nebo kvality výuky cizího jazyku (graf č. 43).

Graf č. 42: Logopedická prevence a její důležitost pro rodiče a zákonné zástupce z pohledu zapojených MŠ

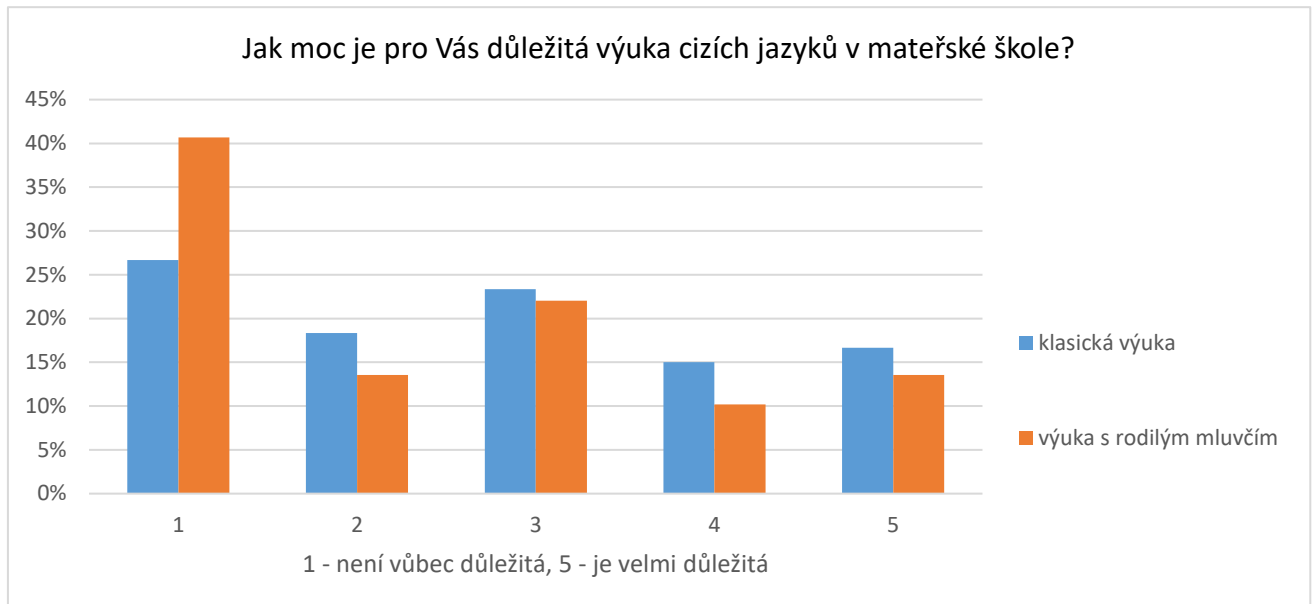
Graf č. 43: Výuka cizích jazyků v MŠ a její důležitost pro rodiče a zákonné zástupce z pohledu zapojených MŠ

V konkrétních otázkách výuky cizího jazyku 27 % rodičů (16 odpovědí ze 60) odpovědělo, že výuka v MŠ není pro ně důležitým kritériem a 41 % rodičů (24 odpovědí z 59), že není pro ně důležitá výuka s rodilým mluvčím v MŠ. Naopak 17 % rodičů (10 odpovědí z 60) hodnotí výuku cizího jazyku

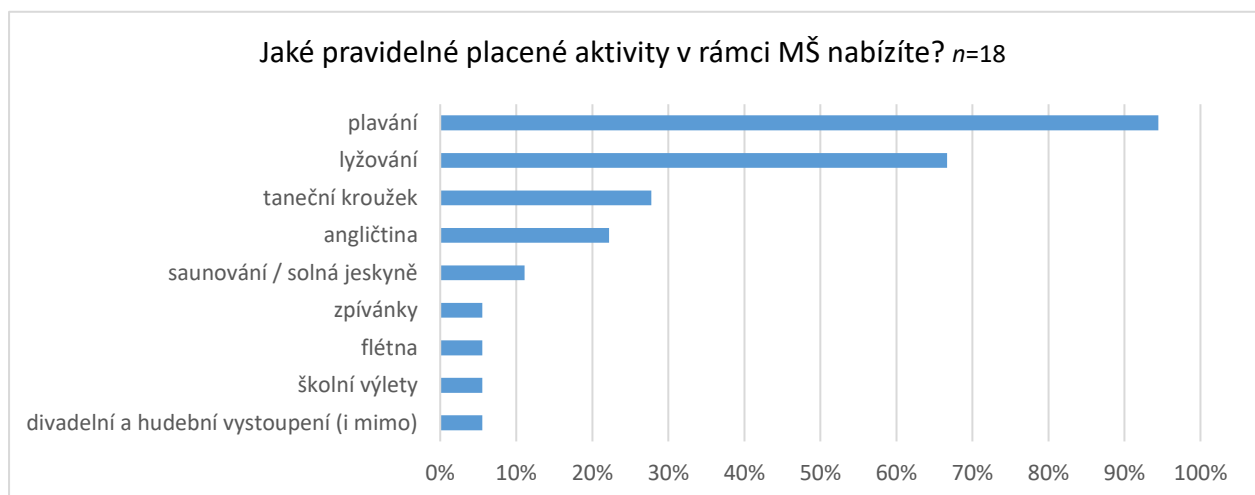
v mateřské škole jako velmi důležitou a 14 % (8 odpovědí z 59) tak hodnotí výuku s rodilým mluvčím (graf č. 44).

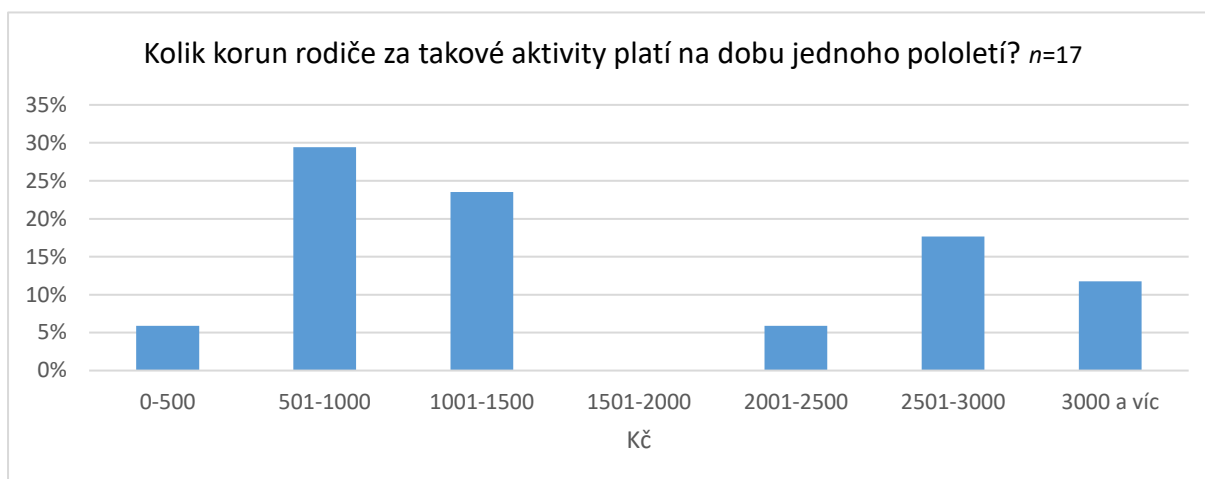
Graf č. 44: Důležitost výuky cizích jazyků v MŠ z pohledu rodičů a zákonných zástupců

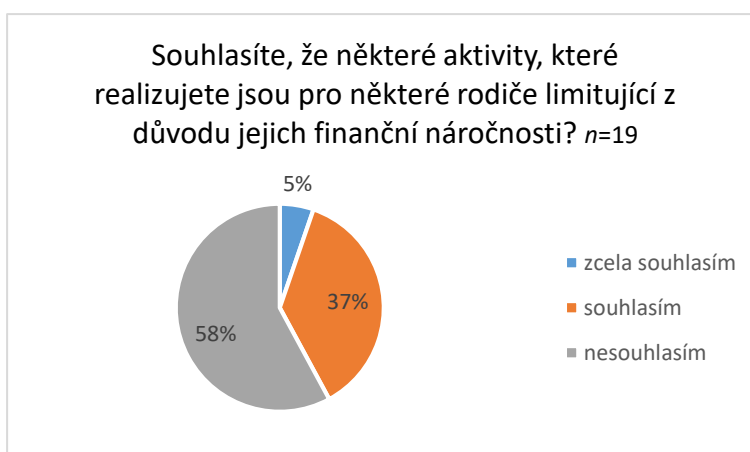
Graf č. 45 zobrazuje aktivity, které oslovené MŠ v území nabízejí. Na prvním místě je plavání (94 %), dále lyžování (67 %) a taneční kroužek (28 %). Anglický jazyk uvedly 4 MŠ (22 %). Jedna MŠ uvedla, že žádné aktivity nenabízí (pouze v rámci ŠVP). Nejčtenější průměrná suma, kterou rodiče za tyto aktivity platí je 500–1 000 Kč na dobu jednoho pololetí. Do SRPŠ rodiče nejvíce platí 0-300 Kč na dobu jednoho pololetí (graf č. 45).

Graf č. 45: Nabízené aktivity v rámci MŠ zúčastněných MŠ

Graf č. 46: Finanční náročnost aktivit konaných v rámci MŠ na dobu jednoho pololetí

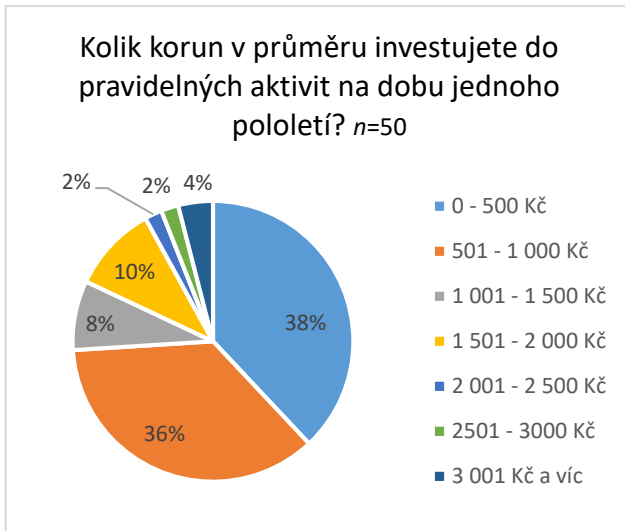
Podíl dětí, kteří navštěvují nabízené aktivity v rámci MŠ je různý, průměrně 55 % dětí. Některé mateřské školy mají účast 100%, nejčastěji se jedná o MŠ s menším počtem dětí a jednou třídou. Naopak ve větších MŠ mají děti možnost volby a případného přeřazení do jiné třídy během aktivity. Mateřské školy se také shodují, že účast na aktivitách se liší, např. plavání navštěvuje většina dětí, ale účast na lyžařském výcviku je nižší. Přes polovinu oslovených mateřských škol (58 %) nesouhlasí s tvrzením, že některé aktivity jsou pro rodiče náročné a z toho je děti nenavštěvují. Odpovědi však už nejsou tak jednoznačné jako u ZŠ, například možnost „zcela nesouhlasím“ neoznačila ani jedna MŠ (graf č. 47). Konkrétně šest škol jmenovalo lyžařský výcvik, které je pro některé rodiče finanční zátěží, jedna MŠ definovala taneční kroužek, který je pro některé rodiče také finančně náročný (900 Kč/pololetí). Čtyři odpovědi definovaly, že žádné takové aktivity neprovzdují nebo, že rodiče bez problému vše uhradí.

Graf č. 47: Finanční náročnost aktivit z pohledu zúčastněných mateřských škol

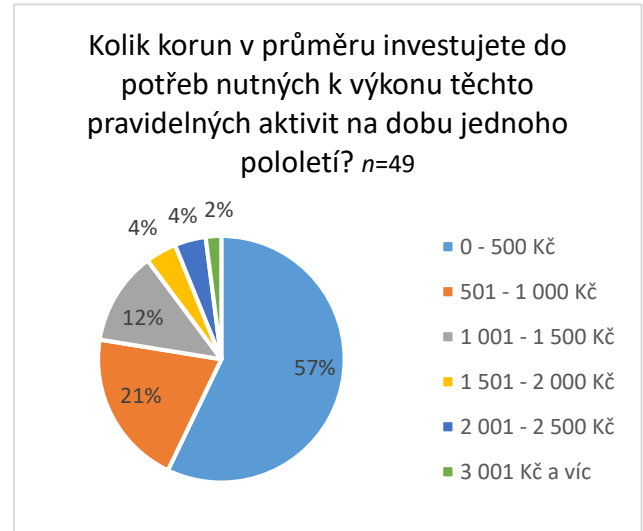
Největší podíl rodičů uvádí, že dítě navštěvuje logopedii buď v rámci MŠ nebo individuálně (28 %). Další uvedenou nejnavštěvovanější aktivitou je dle rodičů plavání a tanečky (18 % - 22 %). Podle rodičů je finančně nejnáročnější aktivita angličtina, kterou tak označili čtyři rodiče. Dále je to plavání nebo lyžařský výcvik, počet odpovědí ani celkový podíl odpovědí však není vysoký a svědčí o menší finanční náročnosti aktivit dětí navštěvujících MŠ v porovnání s aktivitami dětí chodících na ZŠ. 74 % rodičů uvedlo, že

do aktivit investují maximálně 1 000 Kč na dobu jednoho pololetí (graf č. 48). Stejně jako investice do potřeb nutných k výkonu těchto aktivit (graf č. 49).

Graf č. 48: Finanční náročnost aktivit, které dítě realizuje v rámci MŠ pravidelně na dobu jednoho pololetí

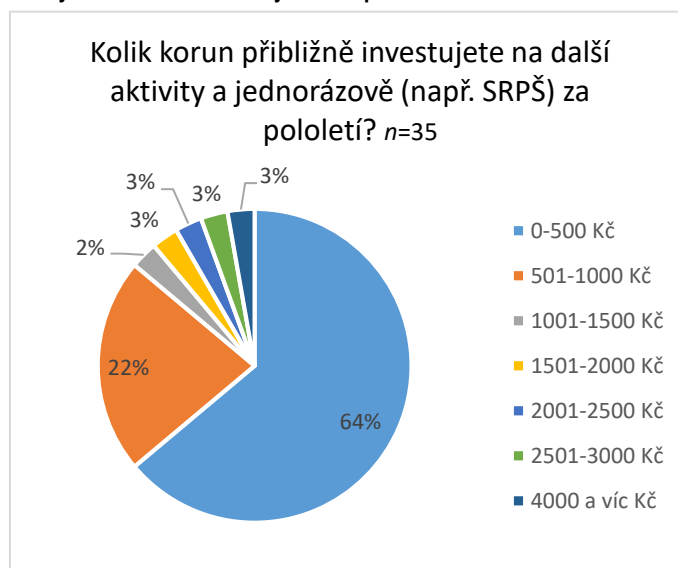

Graf č. 49: Finanční náročnost do potřeb nutných k realizaci aktivit, které dítě realizuje v rámci MŠ na dobu jednoho pololetí

Na další aktivity (např. SRPŠ) nejvíc rodičů přispívá částkou do 500 Kč nebo 1 000 Kč na dobu jednoho pololetí (graf č. 50). Pouze jeden rodič uvedl, že do SRPŠ platí 4 000 Kč a víc. Pouze pět rodičů (9 %) uvedlo, že existují některé aktivity, které jejich dítě nenavštěvuje z důvodu finančního rozpočtu rodiny. Konkrétně byly jmenovány tenis, hokej a balet.

Graf č. 50: Finanční náročnost aktivit, které dítě realizuje v rámci MŠ jednorázově na dobu jednoho pololetí

Z dřívějších průzkumů bylo patrné, že v případě mateřských škol, ve většině případech obědy navštěvuje 100 % dětí. Tři MŠ uvedly (16 ne), že nabízí pomoc sociálně slabým s úhradou obědů. Konkrétně se jedná o intervenci na sociálním odboru, strava je hrazena ze školného nebo díky podpoře zřizovatele, který financuje kroužky.

Závěr

Zpráva si kladla za cíl reflektovat výsledky dotazníkového šetření, které bylo v území provedeno za účelem zjištění stavu rovných příležitostí v území. Jednotlivá témata byla definována podle Postupů OP VVV a samotné Metodiky pro rovné příležitosti OP VVV, na základě jednání Řídící pracovní skupiny a podle témat, která z dosavadních šetření se jeví jako důležitá.

Dotazníkové šetření je relevantní, zúčastnilo se ho 69 % ZŠ v území, s tím, že se do něj zapojily v rovnoměrném rozložení jak malotřídní i úplné základní školy (což také odpovídá rozložení aktuálnímu počtu žáků jednotlivých zapojených škol). Výzkumu se také zúčastnila jediná škola, která je ve SO ORP Žamberk a Králíky zřizována soukromým subjektem. Mateřských škol se šetření zúčastnilo 68 % a největší podíl (37 %) aktuálního počtu dětí u zúčastněných MŠ je 21–40.

První část dotazníku zjišťovala rozdílnost úrovně nabízeného vzdělávání. Z dosavadních průzkumů nebylo patrné, že by se v území tvořily školy výběrové nebo naopak ty, které vzdělávají vyšší míru žáků z rodin s nízkých socioekonomických statusem. Výjimkou, kterou také definovali, členové PS pro rovné příležitosti, je soukromá základní škola v Žamberku, která díky ceně školného vzdělává žáky z rodin, které si takovou investici mohou dovolit. Stejným případem může být i lesní klub v Letohradě – Strom života nebo nově zřízená mateřská škola a jesle Skipi, také v Letohradě. Výjimkou do jisté míry je také celé území ORP Králíky (v porovnání s ORP Žamberk), v kterém díky svému složení obyvatelstva, nižšímu počtu pracovních příležitostí a celkové pohraniční lokaci žije vyšší míra sociálně slabších. Jednotlivé zúčastněné základní školy potvrzují, že v míře poskytovaných služeb, v množství mimoškolních aktivit se necítí být odlišné (nenabízí vyšší míru služeb) než ostatní školy. Stejně jako v míře vzdělávání vyššího počtu žáků vybrané skupiny obyvatelstva. Šetření prokázalo, že 42 % rodičů základní školu pro své dítě volilo primárně podle dostupnosti (spádovosti). Tento fakt potvrzovaly také jednotlivé ZŠ, které během Popisů potřeb se shodovaly, že pro rodiče je nejdůležitější poloha školy (blízkost domu nebo zaměstnání rodičů). Některé školy realizují ranní svozy (např. ZŠ a MŠ Líšnice, MŠ Červený Potok). Podle kvality a úrovně základní školu vybíralo 26 % z oslovených rodičů. Rodiče dětí, kteří navštěvují mateřské školy hodnotí, že spádovost a dostupnost je pro ně také nejdůležitější při výběru (44 %). Dotazníky také potvrdily, že se v území se netvoří výběrové mateřské školy, které nesouhlasí, že by vzdělávaly vyšší podíl vybrané skupiny dětí. Výjimkou jsou nabízené aktivity, kde stejný podíl MŠ souhlasí a nesouhlasí s tím, že nabízí víc aktivit. 52 % rodičů hodnotí, že mateřské školy v území nabízejí stejné podmínky. Během Popisu potřeb bylo patrné, že jednotlivé MŠ nabízené aktivity vnímají jako nutné pro uspokojení poptávky rodičů a z toho to důvodu realizují širokou škálu aktivit. Jednou z nich byla angličtina. 61 % MŠ se v šetření shodlo, že pro rodiče nabídka výuky cizího jazyku není při výběru důležitá. Více jak 25 % rodičů uvedlo, že výuka cizího jazyku v MŠ není pro ně vůbec důležitá a k výuce s rodilým mluvčím se tak vyjádřilo 40 % dotazovaných rodičů. Nejčastěji mateřské školy v území v rámci svých aktivit nabízejí plavání a lyžování.

Otázky týkající se přímo samotné inkluze zjistily, že segregaci u nich ve škole nepozoruje 54 % ZŠ a většina uvádí, že inkluze u nich funguje díky efektivním opatřením nebo, že u nich vůbec neprobíhá. Stejně takto školy hovořily během Popisů potřeb, jen hrstka škol uvedla, že s inkluzí mají přímo problém. Primárně se jednalo o školy větších měst (včetně mateřských), kde je široká nabídka pracovních příležitostí, zároveň příležitost i pro cizince (Letohrad, Jablonné nad Orlicí). Přibližně polovina rodičů souhlasí s tím, že základní školy nabízí stejné podmínky vzdělávání v území, 37 % nevnímá společné vzdělávání jako limitující a téměř polovina rodičů hodnotí, že základní škola, kterou navštěvuje jejich dítě si se společným vzděláváním poradila. Více jak polovina rodičů (55 %) dětí

navštěvující mateřské školy nevnímá společné vzdělávání jako limitující a 56 % rodičů hodnotí, že MŠ, kterou navštěvuje jejich dítě si s inkluzí poradila.

Podle dotazníkového šetření je podíl žáků, kteří v území SO ORP Žamberk a Králíky odchází na víceleté gymnázium je přibližně 6 % žáků, šetření ukázalo že polovina ZŠ odchod části žáků na gymnázium hodnotí tak, že odchází ti šikovnější žáci a polovina, že na zbytek třídy to nemá vliv. 29 % rodičů volí gymnázium z důvodu, že se jedná o kvalitnější vzdělávací nabídku (vč. lepšího přístupu pedagogů) a stejný podíl (29 %) z důvodu, že schopnosti dítěte odpovídají požadavkům gymnaziálních škol.

Během Popisů potřeb bylo relativně zajímavým zjištěním, že školy v území vnímají kvalitu a způsob výuky cizích jazyků jako důležité kritérium pro rodiče. Více jak 60 % rodičů ohodnotilo kvalitu výuky cizích jazyků na ZŠ nejvyšší mírou známkou (43 % rodičů vnímá pozitivně povinnost druhého jazyku od sedmé třídy), přesto 74 % rodičů výběr školy pro své dítě nevolilo i podle možnosti, které nabízí v souvislosti s výukou cizích jazyků. Méně jak polovina oslovených ZŠ (41 %) má rozdělenou výuku cizích jazyků dělenou dle úrovně a 65 % ji má dělenou do menších skupin. Primárně malotřídní školy hodiny nedělí z důvodu, že často mají spoje nebo nízký počet žáků ve třídě, tudíž by dělení bylo bezvýznamné nebo komplikované z hlediska personálního zajištění. Přesto, se malotřídní školy během rozhovorů k tvorbě Popisů potřeb shodovaly, že jejich žáci ve výuce cizího jazyku, po přestupu na druhý stupeň, zaostávají (v porovnání se znalostmi například z českého jazyku nebo matematiky, kde rozdíl patrně nejsou).

Poslední část šetření se zabývala otázkami financování mimoškolních aktivit. 87 % rodičů uvedlo, že neexistují mimoškolní aktivity, které by jejich dítě nenavštěvovalo z důvodu financí a přes polovinu rodičů hodnotí, že nabídka mimoškolních aktivit v území je srovnatelná. Maximální dojezdová vzdálenost za mimoškolními aktivitami je pro 55 % oslovených rodičů do 7 km. V průměru největší podíl rodičů (19 %) investuje do mimoškolních aktivit v rozmezí 1 001 – 1 500 Kč na dobu jednoho pololetí a 0-500 Kč na pomůcky. V mateřské škole investice ze strany rodičů do aktivit konané v rámci MŠ jsou nejčastěji vysoké do jednoho tisíce (odpovědělo tak 74 % rodičů) a úhrada potřeb nutných výkonu těchto aktivit do 500 Kč (57 % rodičů) na dobu jednoho pololetí a dítě. Rodiče jako pravidelný jednorázový příspěvek (SRPŠ) v rámci mateřské školy hradí také do 500 Kč na jedno pololetí (64 % odpovědí). Nejnavštěvovanější mimoškolními aktivitami jsou ty realizované v ZUŠ, důvodem je široká nabídka aktivit jednotlivých ZUŠ, zároveň 35 % oslovených rodičů hodnotí platbu aktivit ZUŠ jako tu finančně nejnáročnější. Dále je to tenis, kterého označila čtvrtina dozovaných rodičů. Z Popisů potřeb bylo patrné, že všechny základní umělecké školy v území se těší vysoké návštěvnosti, jsou v území oblíbené a tradiční. Potýkají se však s problémem stavu budov, které většinou neodpovídají potřebám a kapacitě a s materiálními nedostatky. Přes polovinu oslovených škol uvedlo, že evidují nulový počet žáků, kteří nechodí na školní obědy a 38 % škol nabízí pomoc sociálně slabým rodinám s úhradou obědů. V případě mateřských škol jsou podíly dětí chodící na obědy většinou 100 %.